

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2021.67.48>
УДК 343.34

ПЕРЕВИЩЕННЯ СЛУЖБОВИХ ПОВНОВАЖЕНЬ ПРАЦІВНИКАМИ ПРИВАТНИХ ОХОРОНИХ СТРУКТУР: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ЗАПОЗИЧЕННЯ

Сийплові М.В.

*доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри кримінального права
та процесу юридичного факультету
Ужгородського національного університету
ORCID iD : <https://orcid.org/0000-0001-6131-9179>
sijploki@ukr.net*

Сийплові М. В. Перевищення службових повноважень працівниками приватних охоронних структур: зарубіжний досвід та перспективи його запозичення.

У статті розглядаються підстави кримінальної відповідальності за перевищення службових повноважень працівниками приватних охоронних структур під час виконання ними своїх функціональних обов'язків. Акцентовано увагу на особливості розгляду питання про відповідальність за заподіяння шкоди життю та здоров'ю громадян при здійсненні охоронної діяльності. Встановлено, що у кримінальному законодавстві України немає окремого складу кримінального правопорушення, яке передбачає відповідальність охоронців за перевищення своїх повноважень при здійсненні професійної діяльності.

Аналізується зарубіжний досвід країн, у яких вирішено питання кримінальної відповідальності за перевищення повноважень працівниками приватних та громадських охоронних структур. Розглянуто кримінальне законодавство Республіки Таджикистан, Республіки Казахстан, Республіки Молдова, Киргизької Республіки, Туркменістану, Естонії. Констатовано, що в кримінальному законодавстві країн Західної Європи та Америки відсутні окремі норми щодо відповідальності приватних охоронців чи детективів.

Зроблено висновок про необхідність криміналізації перевищення повноважень працівниками приватних та громадських охоронних організацій у чинному КК України із запозиченням зарубіжного досвіду. Висловлено сподівання, що робоча група з питань розвитку кримінального права, яка працює над створенням проєкту нового Кримінального кодексу України, із врахуванням норм міжнародно законодавства, визначиться із важливістю криміналізації перевищення повноважень працівниками приватних та громадських охоронних організацій.

Ключові слова: охоронна діяльність, приватна охоронна діяльність, підстави криміналізації, кримінальна відповідальність, кримінальні правопорушення у сфері охоронної діяльності, перевищення службових повноважень.

Sijploki M. V. Official authority exceeding by private security agencies employees: foreign experience and prospects for its borrowing.

The article considers the grounds for criminal liability for exceeding of official authority by employees of private security agencies in the performance of their duties. Emphasis is placed on the peculiarities of considering the issue of liability for harm to life and health of citizens in the implementation of security activities. It is established that in the criminal legislation of Ukraine there is no separate criminal offense which provides liability of security guards for power' excess at implementation of professional activity.

The foreign experience of the countries in the issue of criminal liability for exceeding the powers by employees of private and public security agencies has been resolved, is analyzed there. The criminal legislation of the Republic of Tajikistan, the Republic of Kazakhstan, the Republic of Moldova, the Kyrgyz Republic, Turkmenistan, Estonia is considered. It is stated that in the criminal legislation of Western Europe and America there are no separate rules on the liability of private security guards or detectives.

It is concluded that it is necessary to criminalize the excess of power by employees of private and public security agencies in the current Criminal Code of Ukraine with the borrowing of foreign experience. It is hoped that the

working group on the development of criminal law, which is working on a draft of a new Criminal Code of Ukraine, taking into account the norms of international law, will determine the importance of criminalizing the power exercising by employees of private and public security agencies.

Key words: security activity, private security activity, grounds for criminalization, criminal liability, criminal offenses in the sphere of security activity, excess of official authority.

Постановка проблеми. Відповідно до Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» [1] громадяни України мають право створювати в установленому цим законом порядку громадські об'єднання для участі в охороні громадського порядку та державного кордону, сприяння органам місцевого самоврядування, правоохоронним органам, Державній прикордонній службі України та органам виконавчої влади, а також посадовим особам у запобіганні та припиненні адміністративних правопорушень і злочинів, захисті життя та здоров'я громадян, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань, а також у рятуванні людей і майна під час стихійного лиха та інших надзвичайних обставин.

Громадські формування з охорони громадського порядку та державного кордону можуть бути створені на засадах громадської самодіяльності як зведені загони громадських формувань, спеціалізовані загони (групи) сприяння Національній поліції та Державній прикордонній службі України, асоціації громадських формувань тощо. Особливістю діяльності зазначених органів є те, що вони не мають права займатися підприємницькою або іншою діяльністю з метою одержання прибутку [2, с.29].

Водночас охоронній діяльності притаманний дуалізм. З одного боку, охоронна діяльність є складовою діяльності з охорони громадського порядку, з іншого, різновидом господарської діяльності. У цьому контексті порушення у сфері охоронної діяльності безпосередньо торкаються інтересів органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян (розділ XV Особливої частини КК України), інтересів окремих громадян (розділ II Особливої частини КК України), сфери господарської діяльності (розділ VII особливої частини КК України) та за наявності відповідних умов є підставою застосування кримінально-правових норм зазначених розділів.

Стан дослідження. Дослідження проблем кримінальної відповідальності у сфері охоронної діяльності із здійснення громадських та приватних охоронних послуг залишається у вітчизняній юридичній науці недостатньо адекватним потребам життя. Зазначене є актуальним не тільки для кримінальної сфери, але й для сфери адміністративного та цивільного права. У своїх дослідженнях науковці порушують гострі питання, присвячені сутності, характеру, повноваженням та захисту діяльності громадських та приватних охоронних структур. Серед авторів, які так чи інакше розглядали проблематику охоронної діяльності, можна назвати Д. В. Бездітко, Ю. М. Беліков, В. І. Бобрика, С. Г. Гаспарян, К. В. Громовенко, С. П. Довбій, В. І. Курило, С. А. Постольник, І. В. Погайчук, А. А. Пунда, А. Г. Сачаво, М.В. Сийпюкі, Н. В. Устименко, С. А. Шейфера. Віддаючи належне напрацюванням вказаних науковців, зазначимо, що низка відповідних питань залишається дискусійною і такою, що потребує додаткових досліджень.

Мета статті - розробити пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства у питанні кримінальної відповідальності за перевищення службових повноважень працівниками приватних охоронних структур. На підставі цього проаналізувати зарубіжний досвід регламентації кримінальної відповідальності за перевищення службових повноважень працівниками приватних охоронних структур.

Виклад основного матеріалу. Кримінальну відповідальність за заподіяння шкоди життю та здоров'ю громадян передбачено розділом II Особливої частини КК України «Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи».

При розгляді питання про відповідальність за заподіяння шкоди життю та здоров'ю громадян при здійсненні охоронної діяльності слід виділяти три окремі аспекти: 1) заподіяння шкоди особі, що охороняється; 2) заподіяння шкоди особі, яка безпосередньо здійснює охоронну діяльність; 3) заподіяння шкоди охоронцем або охоронцем під час здійснення охоронної діяльності.

Щодо групи злочинних посягань, пов'язаних із заподіянням шкоди особі, що слід охоронити, слід зауважити, що відповідальність за посягання на життя особи, що охороняється, практично не відрізняється від відповідальності за посягання на життя і здоров'я будь-якої людини (ст.ст. 115, 121, 122, 125 КК України). Так само слід вирішувати питання відповідальності зазіхання на осіб, які здійснюють безпосередню приватну охоронну діяльність. На жаль, на сьогодні законодавець не вважає за необхідне посилити захист осіб, які поряд із представниками державних органів, які здійснюють охоронну діяльність на приватній основі.

Найбільш складною є третя група складів злочинів, пов'язаних із заподіянням шкоди особами, які провадять охоронну діяльність. У кримінальному законодавстві України немає складів кримінальних правопорушень, які передбачають відповідальність охоронців за перевищення своїх повноважень при здійсненні

професійної діяльності. Водночас, Закон України «Про охоронну діяльність» дозволяє суб'єктам охоронної діяльності купувати, зберігати та використовувати спеціальні засоби; протидіяти правопорушникам; застосовувати заходи фізичного впливу, спеціальні засоби та використовувати службових собак (ст. ст. 9, 12) [3]. Застосування таких заходів має здійснюватися в межах правомірності з дотриманням умов та обставин, що виключають злочинність діяння, та повинне обмежуватися заподіянням мінімальної шкоди здоров'ю людини або інших негативних наслідків (ст. 6) [3]. Отже, приватні охоронні структури отримали право застосовувати за потреби палиці, сльозогінний газ, службових собак, затримувати та обшукувати людей тощо. Однак, як застерігає О. О. Мислива, рішення приймає охоронець на свій розсуд: «Вид спеціального засобу, час початку та інтенсивність його застосування визначаються з урахуванням ситуації, що склалася, характеру правопорушення та особи правопорушника» (ч. 5 ст. 16 Закону України «Про охоронну діяльність»). А це, очевидно, в умовах недотримання професійного підбору охоронців може призвести до негативних наслідків порушення прав людини, заподіяння шкоди волі, честі та гідності людини, навіть тілесних ушкоджень» [4, 5].

За невиконання чи неналежне виконання своїх обов'язків персонал охорони несе дисциплінарну, цивільно-правову, адміністративну чи кримінальну відповідальність, встановлену законом (ст. 15) [3, 6]. Слід визнати, що на відміну від правоохоронців, приватні та громадські охоронні структури не виконують державних функцій, тому їх працівники не є представниками влади і не підпадають під дію ст.ст. 364, 365 КК України (зловживання та перевищення влади чи службових повноважень), а відповідають за заподіяння шкоди на загальних підставах. Однак з огляду на той факт, що зазначені особи здійснюють охоронні функції та застосовують фізичний вплив та спеціальні засоби для захисту від суспільно небезпечних посягань, питання заподіяння шкоди у таких випадках має подвійний характер. У разі відсутності права на застосування фізичної сили, спеціальних засобів чи службових собак дії охорони чи охоронців слід кваліфікувати за загальними статтями заподіяння шкоди, зокрема ст.ст. 121, 122, 125, 115 КК України. За наявності обстановки захисту від суспільно небезпечного зазіхання дії персоналу охорони слід визнавати або правомірними, або перевищенням необхідної оборони або заходів, необхідних для затримання злочинця, зокрема ст.ст. 118, 124 КК України [7, с.70-73].

Аналізуючи підстави застосування ст. 118 та 124 КК України до дій працівників охоронних структур при виконанні своїх професійних обов'язків слід зазначити певні відмінності від загальних підстав для застосування зазначених норм. Норми, що пом'якшують відповідальність за умисне вбивство та заподіяння тяжких тілесних ушкоджень, зокрема ст.ст. 118, 124 КК України спрямовані на облік особливих обставин за яких скоюються зазначені злочини: суспільно корисна мета, незаконність дій потерпілого, виконання громадського обов'язку, необхідність негайного запобігання зазіхання або затримання злочинця. При цьому здійснення захисту є правом, а не обов'язком людини, яка не має спеціальної підготовки. У сукупності ці обставини дають підстави законодавцю суттєво пом'якшити відповідальність за скоєння тяжких злочинів. У разі ж перевищення меж заподіяння шкоди особою, яка виконує професійні функції з охорони особи або власності, за наявності тих самих підстав (суспільно корисна мета, незаконність дій потерпілого тощо) характер та сутність заподіяння шкоди є іншою, зокрема, охоронцем або охоронець під час захисту особи чи власності виконує не загальний громадський обов'язок, а здійснює свої професійні обов'язки відмовитися від яких не мають права; зазначені особи є професійно підготовленими для таких випадків та відповідно оснащені та матеріально-технічно забезпечені; перевищення меж необхідності заподіяння шкоди зазначеними особами говорить про їх непрофесіоналізм та порушення законодавства, яке встановлює обов'язок працівника щодо дотримання закону, прав і свобод громадян при виконанні охоронних завдань. Як приклад, слід зазначити, що перевищення службових повноважень працівниками правоохоронних органів, у тому числі при виконанні охоронних завдань, ніколи не розглядався судом як пом'якшувальна обставина [8, 9].

Таким чином, незважаючи на зовнішню схожість зазначених обставин, за своєю суттю перевищення меж необхідної оборони особами, які здійснюють охоронні функції, є абсолютно іншими від загальних підстав, передбачених ст.ст. 36, 38 КК України.

Основними завданнями приватних охоронних організацій є захист права і свободи громадян, попередження і недопущення скоєння правопорушень. Залучення приватного сектора у сферу діяльності органів правопорядку гарантує підвищення рівня захисту права і свободи громадян [10, с. 253]. Відповідно до ст. 5 Закону України «Про охоронну діяльність» основними видами охоронних послуг, які можуть надаватися суб'єктами підприємницької діяльності, є охорона майна фізичних та юридичних осіб. На думку американських вчених покладання обов'язків захисту інтересів особистості, суспільства лише на державні органи призведе до їх негайного розпаду [11, с.78]. У звіті Президентської комісії США йдеться: «Поліція не може сама впоратися із попередженням злочинності. Вона має працювати разом з іншими верствами

суспільства, однією з таких сил, яка може сприяти зниженню рівня злочинності, є приватна служба безпеки» [12, с.150].

Виконання цього завдання пов'язане не лише з обов'язками, що містяться у відповідних цивільно-правових договорах про надання послуг з охорони, а й відповідають суті охоронної діяльності, викладеної у Законі України «Про охоронну діяльність».

В даний час чисельність приватних детективів та охоронців у всьому світі постійно зростає, наприклад, у США вона становить близько 1,5 млн. осіб, що майже вдвічі перевищує кількість співробітників державних правоохоронних органів [13, с.140-143]. Виникнення та бурхливий розвиток приватних охоронних та детективних служб пов'язано з пошуком альтернативи державним структурам та невдоволенням їх роботи з боку національних та іноземних торгово-промислових компаній, банків та інших суб'єктів господарювання. Однією з основних економічних причин розвитку приватних детективних та охоронних агентств, особливо останнім часом, є прагнення підприємців за умов загострення конкурентної боротьби на багатьох світових товарних ринках та у сфері банківсько-страхових послуг максимально зберегти конфіденційність своїх комерційних операцій, новітніх виробничих технологій. Більше 70% американських підприємців віддають перевагу приватним розслідуванням та охороні послуг державної поліції, мотивуючи свій вибір побоюваннями за репутацію своєї фірми чи бізнесу [14, с.173].

Водночас службовці приватних охоронних та детективних служб нерідко вчиняють дії, що суперечать завданням їх діяльності, завдаючи тим самим суттєвої шкоди правам та законним інтересам громадян та організацій [15]. Допущення порушень по службі частково пояснюється недосконалістю законодавчої бази, що регулює діяльність приватних охоронців та детективів (одні нормативні акти іноді не узгоджені або суперечать іншим). Однак головна небезпека, зазначає Г. Ф. Асанов, «полягає не так у недосконалому, консервативному законодавстві, що регулює діяльність приватних детективних та охоронних служб, як у самій протиправній діяльності приватних детективів та охоронців» [16, с.97].

В цьому випадку доцільно звернутися до закордонного досвіду країн, у яких вирішено питання кримінальної відповідальності за перевищення повноважень працівниками приватних та громадських охоронних структур.

Якщо аналізувати законодавство країн СНД, насамперед, слід звернутися до основних положень модельного КК - законодавчого акту, рекомендованого для країн-учасниць СНД [17]. У главі 29 «Злочини проти порядку здійснення підприємницької та іншої економічної діяльності» закріплено норму, що передбачає відповідальність приватних охоронців та детективів за перевищення своїх службових повноважень (ст. 285). Відповідно до положень зазначеної норми, перевищення керівником або працівником приватної охоронної або детективної служби повноважень, передбачених відповідно до ліцензії, вчинене всупереч завданням своєї діяльності, тягне за собою кримінальну відповідальність у разі, якщо зазначене діяння пов'язане із застосуванням насильства або загрози його застосування. Зазначене діяння Модельний Кодекс відносить до злочинів середньої тяжкості. У разі застосування зброї чи спеціальних засобів, або якщо такі дії спричинили тяжкі наслідки, злочин переходить у категорію тяжких.

Зазначена норма стала взірцем для формування нормами в КК країн СНД. Зокрема, ст. 297 КК Таджикистану про перевищення повноважень приватними охоронцями чи детективами було розміщено в главі 27 «Злочини у сфері економічної діяльності» [18, с. 208]. Досі аналогічною, крім санкції, була норма КК РФ. Однак у зв'язку із змінами у 2011 р. до законодавства про приватну охоронну діяльність, змінився зміст ст. 203 КК РФ [19, с. 251]. Сьогодні ч. 1 ст. 203 КК РФ передбачає відповідальність за вчинення приватним детективом або працівником приватної охоронної організації, що має посвідчення приватного охоронця, дій, що виходять за межі повноважень, встановлених законодавством, що регламентує здійснення приватної охоронної та детективної діяльності, та спричинили суттєве порушення прав та законних інтересів громадян та (або) організацій або охоронюваних законом інтересів суспільства чи держави. І лише ч. 2 як обтяжливі обставини передбачає застосування насильства чи загрози його застосування, а також використання зброї чи спеціальних засобів або заподіяння тяжких наслідків. Як бачимо, російський законодавець розширив межі кримінально-правового впливу на відносини з охоронної діяльності, порівняно з редакцією Модельного Кодексу. І з таким рішенням загалом можна погодитися. Якщо уявити перевищення повноважень охоронцем без застосування насильства практично неможливо, то дії приватних детективів (збір інформації, пошук осіб тощо) практично виключають зазначений спосіб і здебільшого пов'язані із заподіянням суттєвої шкоди іншим правам та інтересам особи, зокрема праву на недоторканність приватного життя, житла, захисту конфіденційної інформації. У зв'язку з цим російський законодавець обґрунтовано переніс акцент суспільної небезпеки за способом скоєння кримінального правопорушення на суспільно небезпечні наслідки. Санкція ч. 1 ст. 203 відносить це кримінальне правопорушення до категорії невеликої тяжкості та передбачає такі

види покарання як штраф, примусові роботи, обмеження волі та позбавлення волі. Санкція ч. 2 цієї статті є безальтернативною і передбачає покарання у вигляді позбавлення волі на строк до семи років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Норма, що передбачає відповідальність приватних охоронців закріплена й у КК Республіки Казахстан (ст. 252) [20, с.371]. Вона розміщена в главі 9 «Кримінальні правопорушення проти інтересів служби в комерційних або інших організаціях». Особливістю зазначеної норми є те, що суб'єктом цього кримінального правопорушення є лише приватні охоронці. Приватні детективи що неспроможні відповідати за цією статтею, решта положень статті практично повністю збігаються зі становищем, закріпленим в Модельному КК.

На відміну від вищезгаданих кримінальних кодексів, КК Республіки Молдова містить найширший перелік суб'єктів перевищення службових повноважень. До них зокрема належать не лише працівники охоронного підприємства та приватні детективи, а й працівники служб безпеки підприємств [21, с. 436]. Санкція за цей злочин схожа з аналогічними нормами КК країн СНД. Як кваліфікуюча ознака, поряд із традиційними молдавський законодавець відносить скоєння злочину на користь організованої злочинної групи чи злочинної організації.

Стаття про відповідальність за перевищення повноважень працівниками приватних та охоронних служб (ст. 236) міститься і в главі 34 КК Республіки Киргизстан «Злочини проти інтересів служби в комерційних та інших організаціях» [22]. Кримінально караним таке діяння є (як і першій редакції ст. 203 КК РФ) лише за застосуванні насильства. Водночас законодавець не вказує на таку обов'язкову ознаку об'єктивної сторони цього злочину як перевищення повноважень, визначених у ліцензії. Кваліфікуючою ознакою є заподіяння тяжкої шкоди з необережності.

Правова регламентація кримінальної відповідальності працівників приватних охоронних служб з КК Туркменістану також не має суттєвих відмінностей від положень модельного КК.

Пенітенціарний кодекс Естонії не містить норм про відповідальність приватних охоронців чи детективів, водночас встановлює відповідальність за зайняття незаконною детективною діяльністю (ст. 137).

Аналіз законодавства країн Західної Європи та Америки призводить до висновку про відсутність окремих норм щодо відповідальності приватних охоронців чи детективів. Відповідальність за порушення прав і свобод громадян разі настає на загальних підставах [23, с.344].

Враховуючи особливості чинного законодавства України і той факт, що більшість працівників охоронних структур не є службовими особами, а перевищення ними повноважень не вважаємо пом'якшувальною відповідальність обставиною вважаємо за доцільне криміналізувати перевищення повноважень працівниками приватних та громадських охоронних організацій із запозиченням зарубіжного досвіду.

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи викладене, відзначимо, що необхідність криміналізації перевищення повноважень працівниками приватних та громадських охоронних організацій викликана кількома факторами, основними з яких є: неможливість застосування чинних норм КК про перевищення влади або службових повноважень, суб'єктом яких є лише правоохоронці; особлива значимість приватної охоронної діяльності у сфері захисту права і свободи громадян, інтересів нашого суспільства та держави; охоронна діяльність має державне значення, а тому злочинні діяння у зазначеній сфері мають підвищену суспільну небезпека; наявність професійного обов'язку, а не права захисту життя, здоров'я власності, а також особливі вимоги до професійної підготовки осіб, які виконують охоронні функції у приватних та громадських охоронних структурах у зв'язку з чим не можна прирівняти у відповідальності зазначених осіб та «простих» громадян.

Сподіваємося робоча група з питань розвитку кримінального права, створена відповідно до Указу Президента України № 584/2019 від 07.08.2019 «Питання Комісії з питань правової реформи», яка працює над створенням проєкту нового Кримінального кодексу України, із врахуванням норм міжнародно законодавства, визначиться із важливістю криміналізації перевищення повноважень працівниками приватних та громадських охоронних організацій.

Список використаних джерел:

1. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону : Закон України від 22.06.2000 № 1835-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14/print1516099275968360> (дата звернення: 13.11.2021).
2. Деревянко Б. В. Окремі неточності в регулюванні діяльності громадських об'єднань в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2016. № 5. С. 29.
3. Про охоронну діяльність : Закон України від 22.03.2012 року №4616-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4616-17> (дата звернення 12.11.2021).

4. Мислива О. О. Повноваження приватних охоронних структур: взаємодія чи протидія органам внутрішніх справ? *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 2. С. 238-246.
5. Потаїчук І. В. Державний контроль за діяльністю приватних охоронних підприємств. *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Право». 2017. № 1(15). С. 1-13.
6. Денисенко В. В., Мумладзе М. А. Классификация административных правонарушений, непосредственно либо опосредованно связанных с правоотношениями в сфере частной охранной деятельности. *Общество и право*. 2016. № 2 (56). С. 299-302.
7. Закиряев Д. Т. Правовое положение частных охранных организаций как субъектов обеспечения криминологической безопасности. *Человек: преступление и наказание*. 2013. № 2 (81). С. 70-73.
8. Постанова Пленуму Верховного Суду України Про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень : від 26.12.2003 року N 15. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0015700-03> (дата звернення 13.11.2021).
9. Вирок Кіровського районного суду м. Кіровограда у справі №404/684/14-к URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/37935590> (дата звернення 14.11.2021).
10. Беліков Ю. М. Моделі розвитку приватних охоронних структур як суб'єктів протидії злочинності: порівняльно-правова характеристика. *Порівняльне аналітичне право*. 2013. № 4. С. 253.
11. Евланова О. А. Участие частных детективных и охранных предприятий в борьбе с преступностью: криминологический аспект : дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 1999. 180 с.
12. Дашков Г.В., Китаев В.Н., Мелик-Дадаева И.А., Тюрина Л.П. Обеспечение законности в деятельности частных правоохранительных служб за рубежом. Москва : Манускрипт, 1994. 196 с.
13. Дорофеева В. Ю. Частная охранная деятельность в Германии и США. *Судебная власть и уголовный процесс*. 2013. № 2. С. 140-143.
14. Крысин А. В. Безопасность предпринимательской деятельности. Москва: Финансы и статистика 1996. 379 с.
15. Вирок Шевченківського районного суду м. Києва у справі №761/6702/14. URL : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/43484320> (дата звернення 11.11.2021).
16. Асанов Р. Ф. Преступления против интересов службы в коммерческих и иных организациях: квалификация и ответственность. Уфа. 2000. 152 с.
17. Модельный Уголовный Кодекс для государств - участников Содружества Независимых Государств. URL : https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30074120#pos=2;-58 (дата звернення 11.11.2021).
18. Кримінальний кодекс Республіки Таджикистан / під ред. В.Л. Менчинського. Переклад на українську мову - К.В. Менченя. К. : 2019. 288 с.
19. Сорокина О. Н. Превышение полномочий служащими частных охранных и детективных служб (ст. 203 УК РФ): проблемы ответственности и правоприменения. *Вестник Нижегородской академии МВД России*. 2011. № 2 (15). С. 251.
20. Кримінальний кодекс Азербайджанської Республіки, Кримінальний кодекс Республіки Казахстан під ред. В.Л. Менчинського. Переклад на українську мову Т.В. Руденко. К. : ОБК, 2016. 490 с.
21. Кримінальний кодекс Республіки Білорусь, Кримінальний кодекс Республіки Молдова під ред. В.Л. Менчинського. Переклад на українську мову Т.В. Руденко. К. : ОБК, 2016. 462 с.
22. Уголовный кодекс Кыргызской Республики от 22 декабря 2016 года : вводится в действие Законом КР от 24.01.2017 № 10 с 1 января 2019 года. URL: <http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/111527?cl=ru-ru> (дата звернення: 11.11.2021).
23. Сийплікі М.В. Кримінально-правовий захист охоронної діяльності в Україні : монографія. Харків : Панов, 2019. 614 с.